

TRÁCH NHIỆM THỰC HIỆN KINH TẾ TUẦN HOÀN CỦA CƠ SỞ LƯU TRÚ DU LỊCH THEO PHÁP LUẬT VIỆT NAM

LỮ THỊ NGỌC DIỆP*
NGUYỄN THỊ KIM ANH**

Theo Kế hoạch hành động quốc gia về kinh tế tuần hoàn đến năm 2035, “dịch vụ và du lịch” thuộc nhóm lĩnh vực ưu tiên. Tuy nhiên, pháp luật Việt Nam chưa có quy định chuyên biệt về trách nhiệm của cơ sở lưu trú du lịch trong chuyển đổi mô hình tuần hoàn, dù đây là lĩnh vực tiêu thụ nhiều tài nguyên và phát sinh lượng chất thải đáng kể. Trên cơ sở rà soát pháp luật hiện hành, bài viết nhận diện những khoảng trống, bất cập trong xác lập trách nhiệm về sử dụng hiệu quả tài nguyên, giảm thiểu, tái sử dụng và tái chế chất thải. Từ đó, đề xuất giải pháp hoàn thiện pháp luật, cụ thể hóa trách nhiệm của cơ sở lưu trú, thúc đẩy chuyển đổi mô hình kinh doanh theo hướng tuần hoàn và phát triển du lịch bền vững.

Từ khóa: Kinh tế tuần hoàn; dịch vụ lưu trú; du lịch bền vững; cơ sở lưu trú du lịch; pháp luật Việt Nam.

According to the National Action Plan on the Circular Economy to 2035, services and tourism are among the priority sectors. However, Vietnamese law lacks specific provisions governing the responsibilities of tourist accommodation establishments in transitioning to circular business models, although this sector consumes substantial resources and generates considerable waste. Based on a review of current legislation, this article identifies gaps and shortcomings in establishing responsibilities for efficient resource use, waste reduction, reuse, and recycling. Accordingly, it proposes solutions to strengthen the legal framework, clarify the responsibilities of accommodation establishments, and promote the transition to circular business models and sustainable tourism development.

Keywords: Circular economy; accommodation services; sustainable tourism; tourist accommodation establishments; Vietnamese law.

NGÀY NHẬN: 16/8/2026 NGÀY PHẢN BIỆN, ĐÁNH GIÁ: 29/9/2026 NGÀY DUYỆT ĐĂNG: 19/10/2026

Email: diepltn@ldxh.edu.vn; anhntk@ldxh.edu.vn

DOI: <https://doi.org/10.59394/qlnn.371.2026.1684>

1. Đặt vấn đề

Kinh tế tuần hoàn được Pearce & Turner giới thiệu năm 1990 trên cơ sở phê phán mô hình kinh tế tuyến tính và đề xuất nguyên tắc “mọi thứ đều là đầu vào đối với thứ khác” (ICED, n.d.). Mặc dù có nhiều cách tiếp cận,

các định nghĩa về cơ bản đều thống nhất ở việc tổ chức sản xuất và tiêu dùng theo chu

* ThS, Trường Đại học Lao động - Xã hội (Cơ sở II)

** ThS, Trường Đại học Lao động - Xã hội (Cơ sở II)

trình khép kín, kéo dài vòng đời tài nguyên và sản phẩm, giảm phát sinh chất thải và nâng cao hiệu quả sử dụng tài nguyên (Bùi Quang Tuấn & Hà Huy Ngọc, 2024). Tại Việt Nam, định hướng này được luật hóa trong *Luật Bảo vệ môi trường* năm 2020 và từng bước cụ thể hóa qua Quyết định số 687/QĐ-TTg ngày 07/6/2022 của Thủ tướng Chính phủ phê duyệt Đề án Phát triển kinh tế tuần hoàn ở Việt Nam và Quyết định số 222/QĐ-TTg ngày 23/01/2025 ban hành Kế hoạch hành động quốc gia thực hiện kinh tế tuần hoàn đến năm 2035 (Quốc hội, 2020; Thủ tướng Chính phủ, 2022; 2025).

Trong lĩnh vực du lịch, chuyển đổi sang mô hình tuần hoàn có ý nghĩa quan trọng trong nâng cao hiệu quả sử dụng tài nguyên, giảm tác động môi trường và hài hòa lợi ích kinh tế với yêu cầu bảo tồn thiên nhiên, hướng tới phát triển bền vững (Phạm Thị Thùy Vân & Nguyễn Thị Ngọc Lan, 2026). Là một mắt xích quan trọng của chuỗi giá trị du lịch, cơ sở lưu trú vừa trực tiếp tạo ra giá trị dịch vụ, vừa tiêu thụ lượng lớn năng lượng, nước và vật tư; đồng thời, phát sinh đáng kể chất thải. Đặc điểm này đòi hỏi phải xác lập rõ trách nhiệm pháp lý của cơ sở lưu trú trong chuyển đổi mô hình theo hướng tuần hoàn, qua đó, đặt ra yêu cầu tiếp tục rà soát, hoàn thiện pháp luật về vấn đề này.

2. Sự cần thiết xác lập trách nhiệm thực hiện kinh tế tuần hoàn của cơ sở lưu trú du lịch

Cơ sở lưu trú du lịch là một cấu phần quan trọng của chuỗi cung ứng dịch vụ du lịch, trực tiếp đáp ứng nhu cầu lưu trú của khách du lịch. Theo khoản 12 Điều 3 *Luật Du lịch* năm 2017, cơ sở lưu trú du lịch là nơi cung cấp dịch vụ phục vụ nhu cầu lưu trú của khách du lịch; Điều 48 *Luật* này quy định các loại hình, gồm: khách sạn, biệt thự du lịch, căn hộ du lịch, tàu thủy lưu trú du lịch, nhà nghỉ du lịch, nhà ở có phòng cho khách du lịch thuê và bãi cắm trại du lịch. Cơ sở lưu trú phải đáp ứng các điều kiện về an ninh,

trật tự, phòng cháy, chữa cháy, bảo vệ môi trường, an toàn thực phẩm và cơ sở vật chất kỹ thuật theo quy định tại Điều 49 (Quốc hội, 2017). Do hoạt động liên quan đến nhiều lĩnh vực, như: du lịch, môi trường, xây dựng, đất đai, tài nguyên nước và an toàn thực phẩm, trách nhiệm của cơ sở lưu trú trong thực hiện kinh tế tuần hoàn cần được tiếp cận theo hướng liên ngành.

Thứ nhất, hoạt động lưu trú gây áp lực đáng kể lên tài nguyên và môi trường. Quá trình đầu tư, xây dựng và vận hành cơ sở lưu trú tiêu thụ nhiều năng lượng, nước, thực phẩm và vật tư; đồng thời, phát sinh lượng lớn nước thải và chất thải rắn. Khảo sát tại 120 khách sạn cho thấy, lượng chất thải rắn phát sinh khoảng 2,28 kg/khách/ngày, trong đó chất thải hữu cơ chiếm 58,5% nhưng chỉ 0,8% được sử dụng để ủ phân (Phạm Phú & cộng sự, 2018). Những tác động này cho thấy, nhu cầu giảm tiêu thụ tài nguyên, hạn chế chất thải và tăng cường thu hồi giá trị vật chất trong hoạt động lưu trú.

Thứ hai, hoạt động lưu trú có khả năng tích hợp các nguyên tắc kinh tế tuần hoàn trong toàn bộ chu trình dịch vụ. Từ thiết kế, xây dựng, mua sắm đến vận hành và xử lý sau sử dụng, cơ sở lưu trú có thể sử dụng vật liệu bền vững, tiết kiệm năng lượng và nước, sử dụng năng lượng tái tạo, phân loại và tái chế chất thải, tái sử dụng nước, giảm sản phẩm dùng một lần và hạn chế lãng phí thực phẩm. Việc kết nối với nhà cung ứng, doanh nghiệp tái chế và cộng đồng địa phương còn tạo điều kiện hình thành các vòng tuần hoàn vật chất và giá trị trong chuỗi cung ứng du lịch. Vì vậy, kinh tế tuần hoàn không chỉ góp phần giảm tác động môi trường mà còn nâng cao hiệu quả sử dụng nguồn lực và giá trị kinh tế của hoạt động lưu trú.

Thứ ba, cơ chế tự nguyện chưa đủ để bảo đảm chuyển đổi đồng bộ. Việc áp dụng kinh tế tuần hoàn phụ thuộc vào hạ tầng thu gom, công nghệ xử lý, thị trường tái chế và sự phối

hợp giữa nhiều chủ thể, trong khi chi phí đầu tư và hạn chế về công nghệ, nhận thức có thể làm giảm động lực của doanh nghiệp (Trần Thị Thu Vân & Mai Hải Giang, 2025). Do đó, cần chuyển các nguyên tắc tuần hoàn thành những yêu cầu pháp lý cụ thể về sử dụng tài nguyên, giảm thiểu, phân loại, tái sử dụng, tái chế và thu hồi chất thải. Tuy nhiên, trách nhiệm cần được thiết kế theo hướng phân tầng, tương xứng với quy mô, loại hình, công suất và mức độ tác động môi trường của từng cơ sở, bảo đảm tính khả thi.

3. Khung pháp lý về trách nhiệm thực hiện kinh tế tuần hoàn của cơ sở lưu trú du lịch

Một là, *Luật Du lịch* năm 2017 quy định trực tiếp các vấn đề pháp lý liên quan đến quyền, nghĩa vụ của khách du lịch và tổ chức, cá nhân kinh doanh du lịch. Trên nguyên tắc du lịch bền vững, *Luật* khẳng định sự phát triển du lịch phải đáp ứng các yêu cầu về kinh tế - xã hội và môi trường, hài hòa lợi ích của các chủ thể, không làm tổn hại đến khả năng đáp ứng nhu cầu về du lịch trong tương lai (khoản 14 Điều 3). Tổ chức, cá nhân kinh doanh du lịch có trách nhiệm thu gom, xử lý các loại chất thải phát sinh trong hoạt động kinh doanh; khắc phục tác động tiêu cực do hoạt động của mình gây ra đối với môi trường (khoản 4 Điều 8); luôn phải duy trì và tuân thủ các điều kiện kinh doanh, trong đó có yêu cầu về bảo vệ môi trường (Điều 49). Tuy nhiên, *Luật Du lịch* năm 2017 hiện không có quy định cụ thể về kinh tế tuần hoàn, tiêu chuẩn xanh, du lịch xanh, cơ sở lưu trú du lịch xanh hay chứng nhận du lịch bền vững.

Hai là, *Luật Bảo vệ môi trường* năm 2020 và Nghị định số 08/2022/NĐ-CP ngày 10/01/2022 của Chính phủ tiếp tục quy định các tiêu chí cụ thể về quy định chi tiết một số điều của *Luật Bảo vệ môi trường* (được sửa đổi, bổ sung bởi Nghị định số 05/2025/NĐ-CP) (Chính phủ, 2022; Chính phủ, 2025). Đây là hai văn bản quy định trực tiếp về kinh tế

tuần hoàn mà cơ sở lưu trú du lịch, với tư cách cơ sở kinh doanh dịch vụ, đương nhiên thuộc phạm vi điều chỉnh. Theo khoản 1 Điều 142 *Luật Bảo vệ môi trường* năm 2020, kinh tế tuần hoàn là mô hình kinh tế trong đó các hoạt động thiết kế, sản xuất, tiêu dùng và dịch vụ nhằm giảm khai thác nguyên liệu, vật liệu, kéo dài vòng đời sản phẩm, hạn chế chất thải phát sinh và giảm thiểu tác động xấu đến môi trường. Khoản 3 Điều 142 quy định các cơ sở kinh doanh có trách nhiệm thực hiện kinh tế tuần hoàn, thiết lập hệ thống quản lý và biện pháp để giảm khai thác tài nguyên, giảm chất thải, nâng cao mức độ tái sử dụng và tái chế chất thải ngay từ giai đoạn xây dựng dự án, thiết kế sản phẩm, hàng hóa đến giai đoạn sản xuất, phân phối.

Ba là, *Luật Tài nguyên nước* năm 2023 là văn bản pháp lý đầu tiên sử dụng khái niệm “sử dụng nước tuần hoàn”, quy định tổ chức, cá nhân phải thực hiện các biện pháp sử dụng nước tuần hoàn, tiết kiệm, hiệu quả, bao gồm: cải tiến quy trình, áp dụng công nghệ tiên tiến trong khai thác, sử dụng tài nguyên nước, tăng khả năng sử dụng nước tuần hoàn, tái sử dụng nước (khoản 1 Điều 58). Về mức độ bắt buộc, Điều 59 quy định các dự án đầu tư tại khu vực có nguồn nước mặt không còn khả năng chịu tải bắt buộc phải áp dụng giải pháp sử dụng nước tuần hoàn, qua đó, ràng buộc trách nhiệm của các cơ sở lưu trú du lịch hoạt động ở những nơi nguồn nước thường xuyên chịu áp lực quá tải, như: khu vực biển, đảo (Quốc hội, 2023).

Bốn là, *Luật Sử dụng năng lượng tiết kiệm và hiệu quả* năm 2010 (sửa đổi, bổ sung năm 2018, 2025). Theo Điều 26, cơ sở kinh doanh dịch vụ lưu trú có trách nhiệm sử dụng năng lượng tiết kiệm và hiệu quả; hạn chế thiết bị công suất lớn, tiêu thụ nhiều điện năng vào giờ cao điểm; kiểm soát, bảo dưỡng phương tiện, thiết bị để giảm tổn thất năng lượng. Đối với cơ sở lưu trú thuộc danh mục

cơ sở sử dụng năng lượng trọng điểm, pháp luật về sử dụng năng lượng tiết kiệm và hiệu quả đặt ra các nghĩa vụ cụ thể về quản lý và kiểm soát tiêu thụ năng lượng. Theo khoản 1 Điều 33 *Luật Sử dụng năng lượng tiết kiệm và hiệu quả* năm 2010 (sửa đổi, bổ sung năm 2018, 2025), các cơ sở này phải xây dựng và thực hiện kế hoạch hàng năm, 5 năm về sử dụng năng lượng tiết kiệm và hiệu quả; báo cáo kết quả thực hiện cho cơ quan nhà nước có thẩm quyền tại địa phương; chỉ định người quản lý năng lượng và ba năm một lần thực hiện kiểm toán năng lượng bắt buộc (Quốc hội, 2010, 2018, 2025). Điều 5 Nghị định số 30/2026/NĐ-CP ngày 21/01/2026 của Chính phủ tiếp tục quy định cụ thể kế hoạch sử dụng năng lượng tiết kiệm và hiệu quả, gắn với các chỉ tiêu giảm tổn thất, suất tiêu hao năng lượng và kiểm tra, giám sát tình hình sử dụng năng lượng. Những quy định này không trực tiếp điều chỉnh kinh tế tuần hoàn, nhưng tạo cơ sở pháp lý quan trọng cho việc giảm tiêu thụ năng lượng đầu vào, nâng cao hiệu quả sử dụng tài nguyên và từng bước hình thành các thực hành phù hợp với nguyên tắc kinh tế tuần hoàn trong hoạt động lưu trú du lịch.

Năm là, Tiêu chuẩn quốc gia TCVN 4391:2015 về xếp hạng khách sạn. Tiêu chuẩn này xác định “bảo vệ môi trường” là một trong các tiêu chí xếp hạng khách sạn từ 1 sao đến 5 sao. Mục 5 Bảng 1 TCVN 4391:2015 đưa ra yêu cầu cụ thể về tiêu chí bảo vệ môi trường cho khách sạn hạng 4 - 5 sao là “thực hiện tốt các quy định về bảo vệ môi trường; được cấp chứng chỉ hoặc nhãn hiệu, danh hiệu về bảo vệ môi trường, phát triển bền vững...; phân loại rác thải hữu cơ, vô cơ tại nguồn; bố trí cán bộ chuyên trách quản lý, bảo vệ môi trường; sử dụng các vật liệu, trang thiết bị thân thiện với môi trường; có biện pháp tiết kiệm điện; sử dụng ánh sáng tự nhiên”. Trong đó, yêu cầu chứng chỉ/nhãn hiệu bền vững và quản lý rác tại

nguồn phản ánh tư duy quản lý chất thải gắn với nguyên tắc kinh tế tuần hoàn.

4. Một số hạn chế và kiến nghị hoàn thiện pháp luật

Thứ nhất, quy định về trách nhiệm thực hiện kinh tế tuần hoàn còn phân tán, thiếu tính hệ thống. Pháp luật hiện hành chủ yếu điều chỉnh từng khía cạnh về bảo vệ môi trường, sử dụng tài nguyên, quản lý chất thải và điều kiện kinh doanh lưu trú, chưa xác lập trách nhiệm của cơ sở lưu trú theo toàn bộ vòng đời dịch vụ, từ thiết kế, xây dựng, vận hành đến tái sử dụng, tái chế và thu hồi chất thải. Vì vậy, cần nghiên cứu bổ sung trong pháp luật về du lịch, các quy định về du lịch xanh, cơ sở lưu trú xanh và tiêu chí kinh tế tuần hoàn; xác định rõ trách nhiệm của cơ sở lưu trú trong sử dụng hiệu quả tài nguyên, giảm thiểu, tái sử dụng, tái chế chất thải; đồng thời, thiết lập cơ chế chứng nhận, báo cáo và công bố thông tin môi trường phù hợp.

Thứ hai, tiêu chí môi trường và kinh tế tuần hoàn trong tiêu chuẩn, xếp hạng cơ sở lưu trú còn hạn chế. TCVN 4391:2015 chủ yếu đặt ra các yêu cầu về vệ sinh, môi trường và quản lý chất thải nhưng chưa hình thành hệ thống tiêu chí định lượng về tiêu thụ năng lượng, sử dụng nước, phát thải, tái sử dụng và tái chế. Việc thiếu các tiêu chí tuần hoàn trong hệ thống xếp hạng khiến yêu cầu “xanh” chưa trở thành một bộ phận hữu cơ của chất lượng cơ sở lưu trú. Theo đó, cần rà soát, sửa đổi tiêu chuẩn và các quy định về xếp hạng theo hướng bổ sung, nâng dần tính bắt buộc của các tiêu chí môi trường và tuần hoàn; đồng thời, nghiên cứu xây dựng quy chuẩn kỹ thuật quốc gia về lưu trú du lịch bền vững với các chỉ số định lượng, áp dụng theo lộ trình và phân tầng theo quy mô, loại hình, mức độ tác động của cơ sở. Qua đó, hệ thống xếp hạng không chỉ phản ánh chất lượng dịch vụ mà còn trở thành công cụ thúc đẩy chuyển đổi xanh và tuần hoàn.

Thứ ba, cơ chế kiểm tra, giám sát và minh bạch thông tin chưa gắn với mức độ thực hiện kinh tế tuần hoàn. Hoạt động quản lý hiện chủ yếu tập trung vào điều kiện kinh doanh, xếp hạng, an ninh, phòng cháy, chữa cháy và vệ sinh môi trường, trong khi các chỉ số về tiêu thụ năng lượng, nước, phát thải và tỷ lệ thu hồi, tái chế chất thải chưa được quản lý một cách thống nhất. Vì vậy, cần thiết lập cơ chế báo cáo và công bố thông tin môi trường đối với cơ sở lưu trú có quy mô, mức tiêu thụ tài nguyên hoặc mức phát sinh chất thải lớn; xây dựng bộ chỉ số thống nhất phục vụ kiểm tra, giám sát và đánh giá định kỳ. Kinh nghiệm quốc tế, trong đó có Singapore cho thấy, việc thu thập và công khai dữ liệu về năng lượng, nước và hiệu suất môi trường có thể hỗ trợ cơ quan quản lý giám sát, đồng thời, tạo cơ sở để doanh nghiệp so sánh và cải thiện hiệu quả sử dụng tài nguyên (Building and Construction Authority, 2026).

5. Kết luận

Pháp luật Việt Nam đã có khung pháp lý mang tính nguyên tắc cho kinh tế tuần hoàn nhưng chưa hình thành hệ thống quy phạm đặc thù đủ hiệu lực thực thi trong lĩnh vực lưu trú du lịch. Khoảng cách giữa mục tiêu chính sách được tuyên bố trong các chiến lược phát triển quốc gia và nghĩa vụ pháp lý cụ thể ràng buộc cơ sở lưu trú du lịch còn khá lớn. Việc khắc phục khoảng cách này là cần thiết để chuyển hóa các cam kết về phát triển du lịch bền vững và kinh tế tuần hoàn từ định hướng chính sách thành nghĩa vụ pháp lý có thể đo lường, giám sát và thực thi hiệu quả □

Tài liệu tham khảo:

- Building and Construction Authority (2026). Legislation on environmental sustainability for buildings. <https://www1.bca.gov.sg/sustainability/legislation-on-environmental-sustainability-for-buildings/>
- Bùi Quang Tuấn & Hà Huy Ngọc (2024). *Chiến lược quốc gia về tăng trưởng xanh: Hành trình hướng tới mục tiêu giảm phát thải ròng bằng “0”*. Nxb Chính trị quốc gia Sự thật.
- Chính phủ (2022). *Nghị định số 08/2022/NĐ-CP ngày 10/01/2022 quy định chi tiết một số điều của Luật Bảo vệ môi trường*.
- Chính phủ. (2025). *Nghị định số 05/2025/NĐ-CP ngày 06/01/2025 sửa đổi, bổ sung một số điều của Nghị định số 08/2022/NĐ-CP*.
- Chính phủ (2026). *Nghị định số 30/2026/NĐ-CP ngày 21/01/2026 quy định chi tiết một số điều và biện pháp để tổ chức, hướng dẫn thi hành Luật Sử dụng năng lượng tiết kiệm và hiệu quả*.
- Pham Phu, S. T. & cộng sự (2018). Analyzing solid waste management practices for the hotel industry. *Global Journal of Environmental Science and Management*, 4(1), 19 - 30. <https://doi.org/10.22034/gjesm.2018.04.01.003>
- Phạm Thị Thùy Vân & Nguyễn Thị Ngọc Lan (19/3/2026). Giải pháp thúc đẩy kinh tế tuần hoàn trong ngành du lịch Việt Nam hướng tới mục tiêu phát triển bền vững. *Tạp chí Quản lý nhà nước*. <https://www.quanlynhanuoc.vn/2026/03/19/giai-phap-thuc-day-kinh-te-tuan-hoan-trong-nganh-du-lich-viet-nam-huong-toi-muc-tieu-phat-trien-ben-vung/>
- Quốc hội (2010, 2018, 2025). *Luật Sử dụng năng lượng tiết kiệm và hiệu quả* năm 2010 (sửa đổi, bổ sung năm 2018, 2025).
- Quốc hội (2017). *Luật Du lịch* năm 2017.
- Quốc hội (2020). *Luật Bảo vệ môi trường* năm 2020.
- Quốc hội (2023). *Luật Tài nguyên nước* năm 2023.
- Thủ tướng Chính phủ (2022). *Quyết định số 687/QĐ-TTg ngày 07/6/2022 phê duyệt Đề án phát triển kinh tế tuần hoàn ở Việt Nam*.
- Thủ tướng Chính phủ (2025). *Quyết định số 222/QĐ-TTg ngày 23/01/2025 ban hành Kế hoạch hoạt động quốc gia thực hiện kinh tế tuần hoàn năm 2035*.
- Trần Thị Thu Vân & Mai Hải Giang (2025). Khách sạn bền vững tại Việt Nam: Giải pháp kinh tế xanh và phân tích SWOT. *Tạp chí Vật liệu và Xây dựng*, 15(4). tr. 232 - 236. <https://doi.org/10.54772/jomc.04.2025.1051>